

CIGÁNY-ROMA KISEBBSÉGEKRE VONATKOZÓ TÉVHITEK VIZSGÁLATA PEDAGÓGUSJELÖLTEK KÖRÉBEN

T-9

Halász Csenge*, Fejes József Balázs**

*Motiváció Oktatási Egyesület

**Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: cigány/roma; tévhitek; tolerancia; pedagógusképzés

A cigány/roma kisebbségek a leginkább elutasított csoportok közé tartoznak Európában, különösen Kelet-Közép Európában, velük kapcsolatban számos kulturális tévhit él az adott ország többségét alkotó társadalmakban (Kende et al., 2017; Maučec, 2013; Nariman et al., 2020). A kulturális tévhitek összefonódnak az előítéletekkel (Orosz et al. 2017; Enyedi et al., 2004), így ezek megismerése, lebontása kulcsfontosságú lehet a tolerancia erősítésében. A hazai tankönyvek e tévhitek lebontásához nem járulnak hozzá (Binder & Pálos, 2016; Orsós, 2015), így a pedagógusok megfelelő felkészítése kiemelten fontos. A kutatás célja (1) a cigány/roma kisebbségekre vonatkozó kulturális tévhitek elfogadottságának, (2) a kulturális tévhitek és az előítéletek közötti kapcsolatoknak, valamint (3) a tévhitek elfogadottságát befolyásoló tényezőknek a feltárása pedagógusjelöltek körében. Kérdőíves felmérésünkben 324 tanár szakos hallgató vett részt egy magyarországi egyetemről. A háttértényezők és toleranciát mérő skálák (Bogardus, Szociális dominancia orientáció, rokonszenv) felvétele mellett 54 Likert-skálás állítással vizsgáltuk a kulturális tévhitek, diszkriminatív helyzetek elfogadottságát. Az állítások egy részét korábbi munkákban alkalmazták (pl. Enyedi et al., 2004), de számos új állítást is megfogalmaztunk. (1) Eredményeink megerősítik (Kende et al., 2017; Weinerová, 2014), hogy a vizsgált minta körében is felfedezhető egy, a tradíciókat erősen tartó romantikus kép a cigány/roma kisebbségek kapcsán, melyben a hagyományos családi értékek főszerepet kapnak. Ezt erősíti, hogy a kérdezettek a többség és kisebbség eltérő kultúráját a feszültségek lényeges forrásának vélik. (2) A kulturális tévhitekre és diszkriminatív helyzetekre vonatkozó állítások összefüggése a toleranciát mérő skálákkal megerősítette, hogy ezen állítások egy része az intolerancia indikátoraiként is használható. Munkánk néhány új állítással egészítette ki az e célra alkalmas állítások körét. (3) A nők, a nagyobb településeken élők, valamint a roma baráttal vagy ismerőssel rendelkezők kevésbé értettek egyet a felkínált tévhitekkel. Az előnyösebb szubjektív anyagi helyzettel rendelkezők a közbiztonság cigány/roma kisebbségek általi veszélyeztetését magasabbnak érzékelték. A kulturális tévhitek ismerete közvetlen beavatkozási pontot kínálhat, amelyhez a munkában alkalmazott állítások kiindulópontként szolgálhatnak és becsatornázhatók különféle képzésekbe (pl. pedagógusképzés, egészségügy, rendvédelem).

A kutatást a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetenciaközpontja támogatta. Fejes József Balázs a Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport tagja.